”Rohkeasti rauhassa” -rastirata

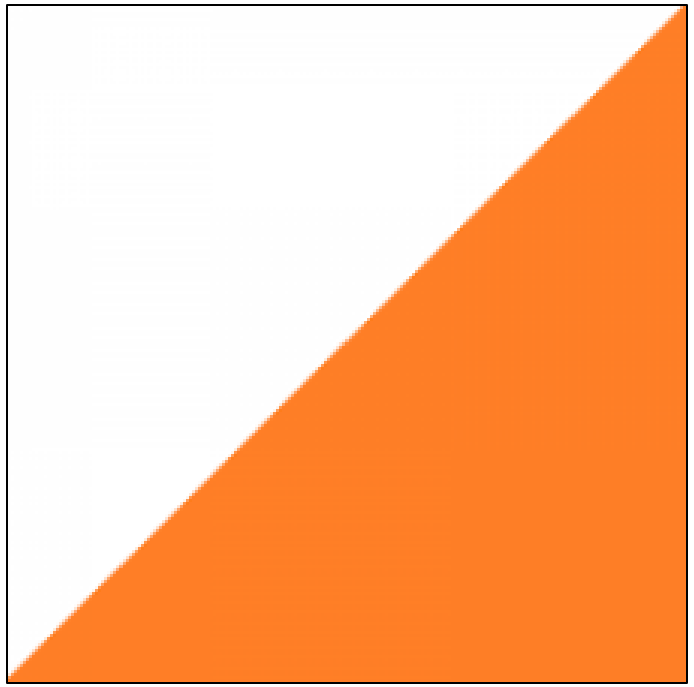

Kohderyhmä: Toinen aste ja aikuiset

Sisältää: 15 keskustelu- ja toimintatehtävää

Toteutus:

Rasteja suositellaan olevan enemmän kuin osallistujaryhmiä.

Ison ryhmän kanssa rastit voidaan tulostaa tuplana.

Rastit sijoitellaan ympäri käytössä olevaa tilaa.

Rasteja kierretään 3-5 hengen ryhmissä.

Rastien kiertojärjestys on vapaa.

Kaikilla rasteilla ei tarvitse käydä.

Ryhmä voi viettää rastilla haluamansa ajan.

Optimaalinen rataan käytettävä aika on 60-90 minuuttia.

Haluttaessa rata voidaan alustaa ja päättää yhdessä vetäjän johdolla.

1. ROHKEASTI RAUHASSA -keskustelutehtävä

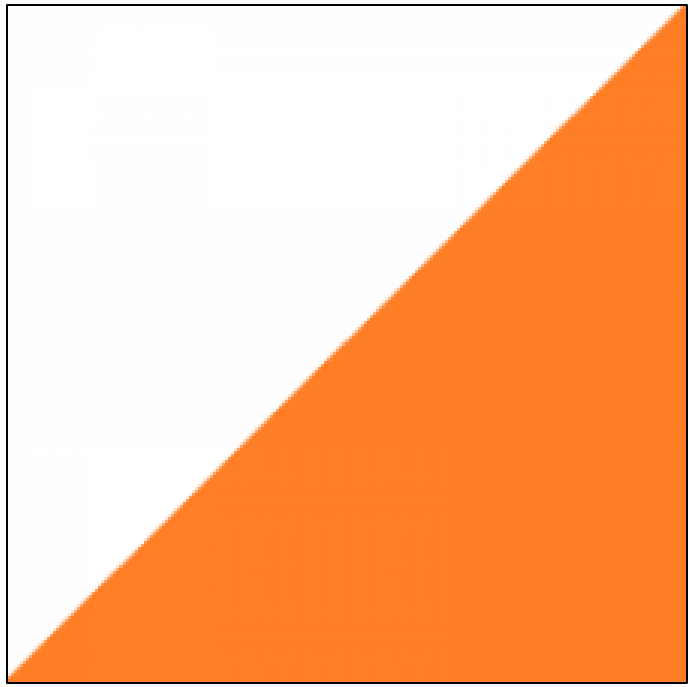

Tutkikaa päivän uutisia. Etsikää yksi tai useampi uutinen, jossa:

- joku toimii rohkeasti toisten hyväksi
- riitoja tai konflikteja pyritään ratkaisemaan rauhanomaisesti
- ihmiset, yhteisöt tai valtiot tekevät yhteistyötä rauhan edistämiseksi
- autetaan kriisin, sodan tai katastrofin keskellä eläviä ihmisiä

Pohtikaa yhdessä, kuka auttaa, ketä ja miten?

2. ROHKEUSMITTARI - keskustelutehtävä

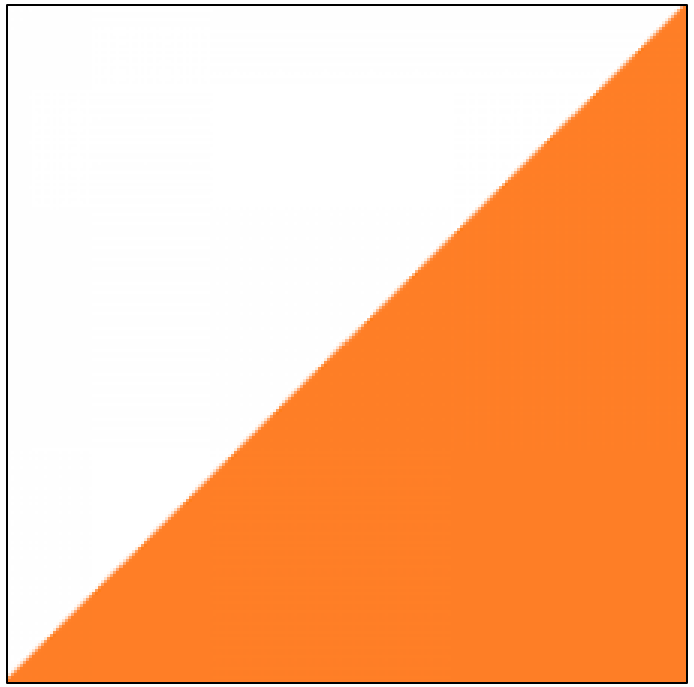

Lähde: https://teemapaivat.maailma2030.fi/ilmastotekoja?assignments=213#accordion-213

Arvioikaa, miten valmiita olette edistämään rauhankasvatusta. Mitkä asiat vaikuttavat rohkeuteen toimia?

Arvioikaa lämpömittariin asteikolla 1–100.

- Kuinka rohkealta tuntuu toimia itselle tärkeän asian puolesta?
- Mitä tarvitsen, jotta voisin rohkeammin vaikuttaa minulle tärkeisiin asioihin?
- Voiko rohkeus olla eri tasolla eri päivinä?
- Pitääkö rohkeusmittarin näyttää sataa, jotta voi uskaltaa vaikuttaa?
- Mitä mieltä olette väitteestä: "Rohkeutta on se, että toimii, vaikka pelottaa"?

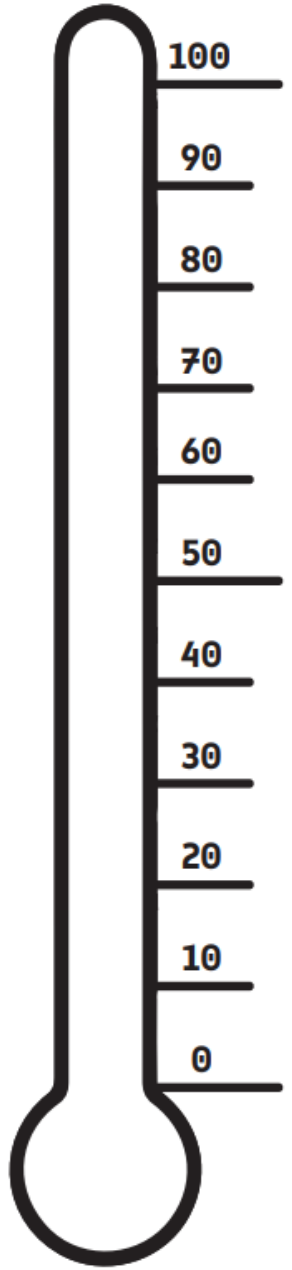

3.
ROHKIASTI RAUHASSA
-sananselityspeli

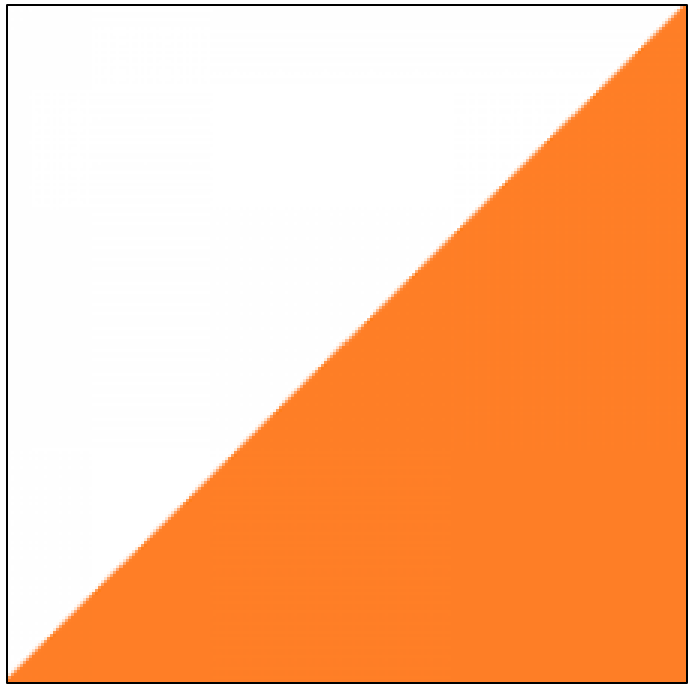

Nostakaa vuorotellen paperilappu.

Selittäkää vuorollanne muille käyttämättä kortin sanaa,

mikä rauhaan liittyvä sana lapussa on.

Muut arvaavat.

Laittakaa laput takaisin toisia ryhmiä varten. 😊

Rohkeus

Luottamus

Rehellisyys

Empatia

Myötätunto

Anteeksianto

Itsetuntemus

Sitkeys

Toivo

Kärsivällisyys

Kuunteleminen

Ystävällisyys

Itsehillintä

Oikeudenmukaisuus

Arvostus

Resilienssi

Armo

Avoimuus

Ristiriita

Sovinto

Sovittelu

Yhteistyö

Dialogi

Kunnioitus

Yhdenvertaisuus

Osallisuus

Ystävyys

Luottamus

Neuvottelu

Yhteisöllisyys

Moninaisuus

Kuuluvuus

Vastavuoroisuus

Kumppanuus

Kohtaaminen

Rakentava palaute

Ymmärrys

Välittäminen

Rakkaus

Tuki

Naapuruus

Rauha

Diplomatia

Ihmisoikeudet

Demokratia

Välitys

Rauhansopimus

Aselepo

Sovinto

Turvallisuus

Kehitysyhteistyö

Humanitaarinen apu

Kansainvälisyys

Rauhanturvaaja

Kansalaisjärjestö

Konflikti

Vakaus

Osallistuminen

Sovittelija

Kestävä kehitys

Rauhankasvatus

Rakenteellinen väkivalta

Konfliktinratkaisu

Kansalaisrohkeus

Eettinen toiminta

Silta

Sosiaalinen oikeudenmukaisuus

Aktiivinen kuuntelu

Yhteiskuntarauha

Luottamuksen rakentaminen

Turvallinen tila

Osallistava päätöksenteko

Rauhanvälitys

Yhteinen vastuu

Sovinnonteko

Humanitaarinen apu

Kansainvälisyys

YK

Rauhanturvaaja

Kansalaisjärjestö

Konflikti

Vakaus

Osallistuminen

Sovittelija

Kestävä kehitys

Valkoinen kyyhkynen

Oliivinoksa

Rauhanmerkki

Sankari

Selkäranka

4. ”Meidän ryhmässä kaikki tykkää suklaasta.” -keskustelutehtävä

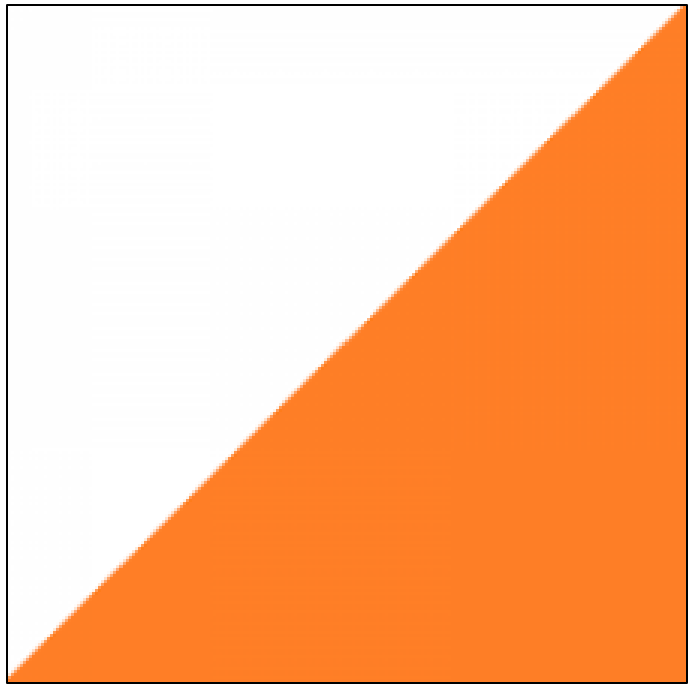

Yrittäkää keksiä viisi asiaa, jotka yhdistävät kaikkia ryhmänne jäseniä.

Asiat voivat liittyä harrastuksiin, asioihin joista pidätte, asuinpaikkaan tms.

Pohtikaa kokoamisen jälkeen, yllättikö jokin löytö? Luulitteko tehtävän olevan vaikeampi/helpompi? Voisivatko samat vastaukset löytyä esimerkiksi ystävyyskoululaisilta Keniasta tai Yhdysvalloista?

Lähde: https://rauhanliitto.fi/rauhankoulu/opetus/harjoituksia

5. Argumentaatioharjoite: tumma vai vaalea leipä?

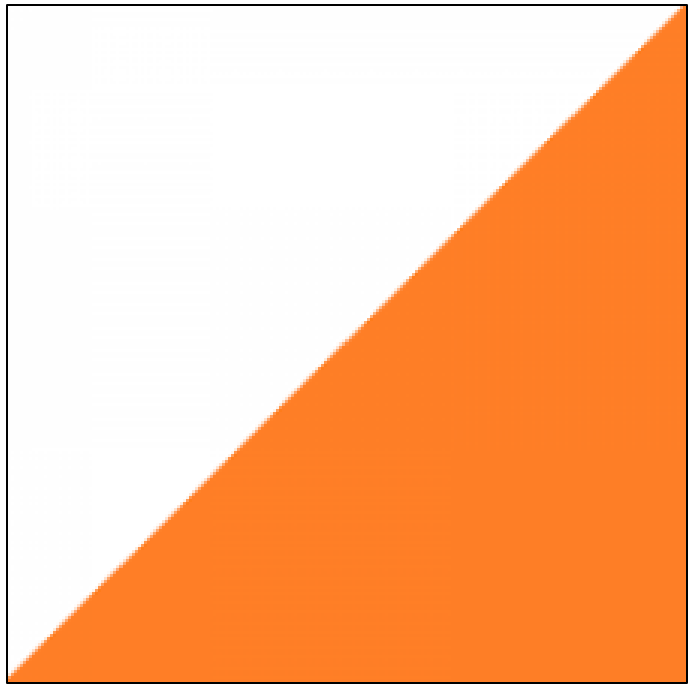

Jakautukaa kahteen ryhmään. Toinen ryhmä perustelee minuutin ajan, miksi ruisleipä on parempaa kuin vaalea leipä. Toinen kuuntelee keskeyttämättä. Minuutin jälkeen tehdään vaihto – äsken hiljaa ollut perustelee, miksi vaalea leipä on parempaa kuin ruisleipä.

Keskustelkaa lopuksi yhteisesti:

Mitä perusteluita käytitte?

Mihin vetositte toisessa?

Minkälaiset perustelut olivat vaikuttavia?

Oliko vaikeaa perustella asiaa, josta on itse eri mieltä?

Lähde: https://teemapaivat.maailma2030.fi/demokratia-ja-osallisuus

6.
Rauhan puu - harjoitus

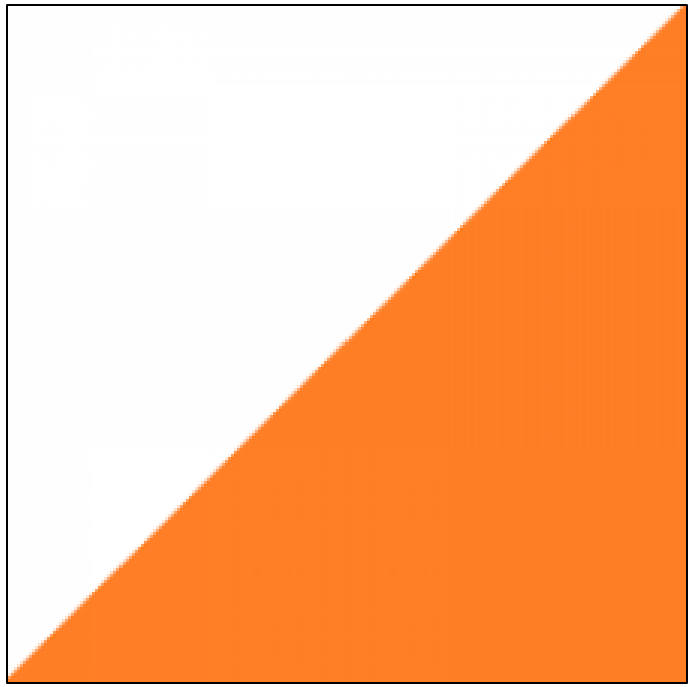

Kirjoittakaa tai piirtäkää lapuille asioita, jotka ovat tärkeitä rauhan ja turvallisuuden luomiseksi elämässä, yksi asia per post-it-lappu.
Kiinnittäkää laput puun runkoon ja oksiin.

Tarkastelkaa lopuksi, mitä asioita pidätte tärkeimpinä.

Mukaan: Post-it-lappuja ja kyniä

Lähde: https://www.ykliitto.fi/kasvattajille/yk-osaksi-opetusta/tehtavat/rauhanpaiva-rauhanpuu

7.
MUUTA RIITA RAKENTAVAKSI 1 -keskustelutehtävä

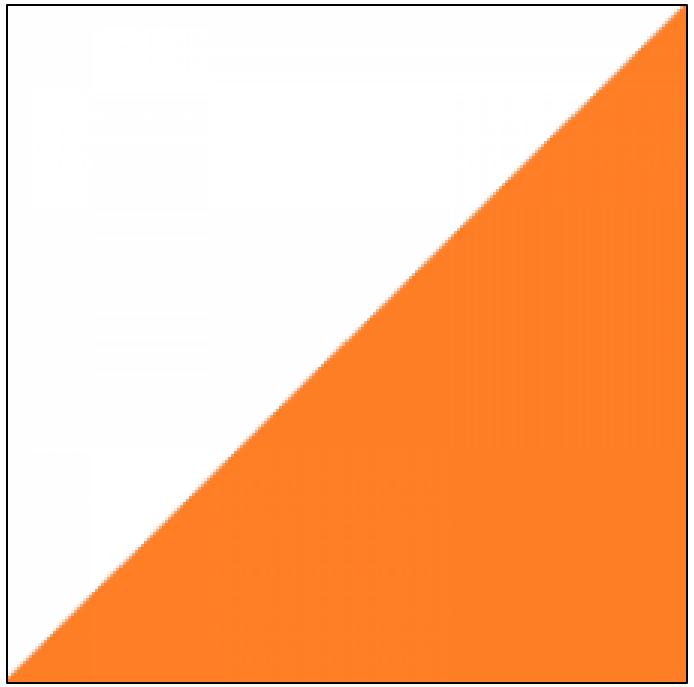

Kun suutumme, meillä on tapana syyttää tai tulkita toista.

Keskustelkaa, kumpi vastausvaihtoehdoista on rakentavampi ja miksi?

Tilanne 1: Kaverisi jättää tulematta tapaamiseenne.

A) "Sinä aina skippaat meidän tapaamiset ja olet mieluummin muiden kaa."

B) ”Sovimme tapaavamme klo 14, ja laitoit viestin klo 14.30, ettet pääsekään."

Tilanne 2: Kaverisi katsoo puhelinta keskustellessanne.

A) "Selasit puhelinta koko sen ajan, kun yritin selittää mun kuulumisia."

B) "Sua ei kiinnosta pätkääkään mun asiat."

Keksittekö yhdessä vielä rakentavamman tavan ilmaista tilanteen aiheuttama harmitus?

8.
MUUTA RIITA RAKENTAVAKSI 2 -keskustelutehtävä

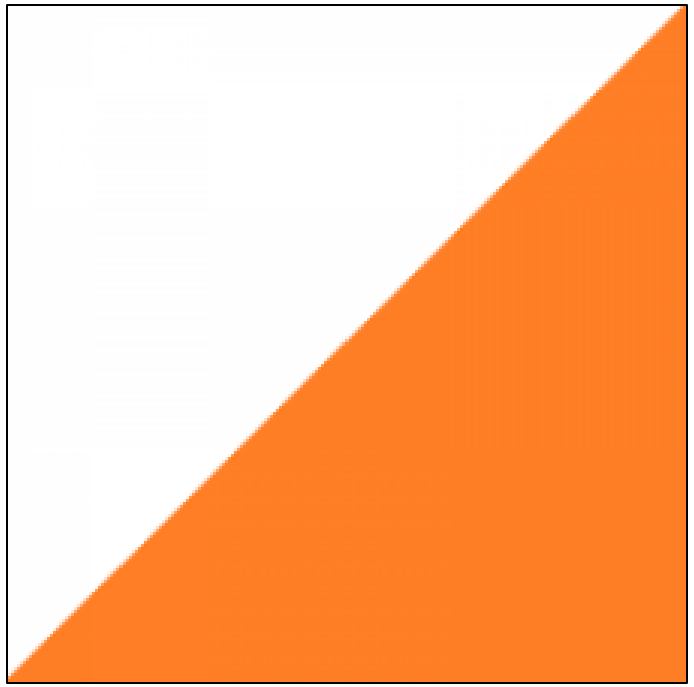

Kuvitellaan tilanne: Olette tekemässä parityötä koulussa. Pariasi kiinnostaa enemmän puhelin, ja sinulle jää tunne, että joudut tekemään kaiken yksin.

Sen sijaan, että sanoisit: "*Sä oot niin laiska, mä joudun tekee tässäkin työssä kaiken yksin!*", rakenna viesti itseilmaisun kehän avulla.

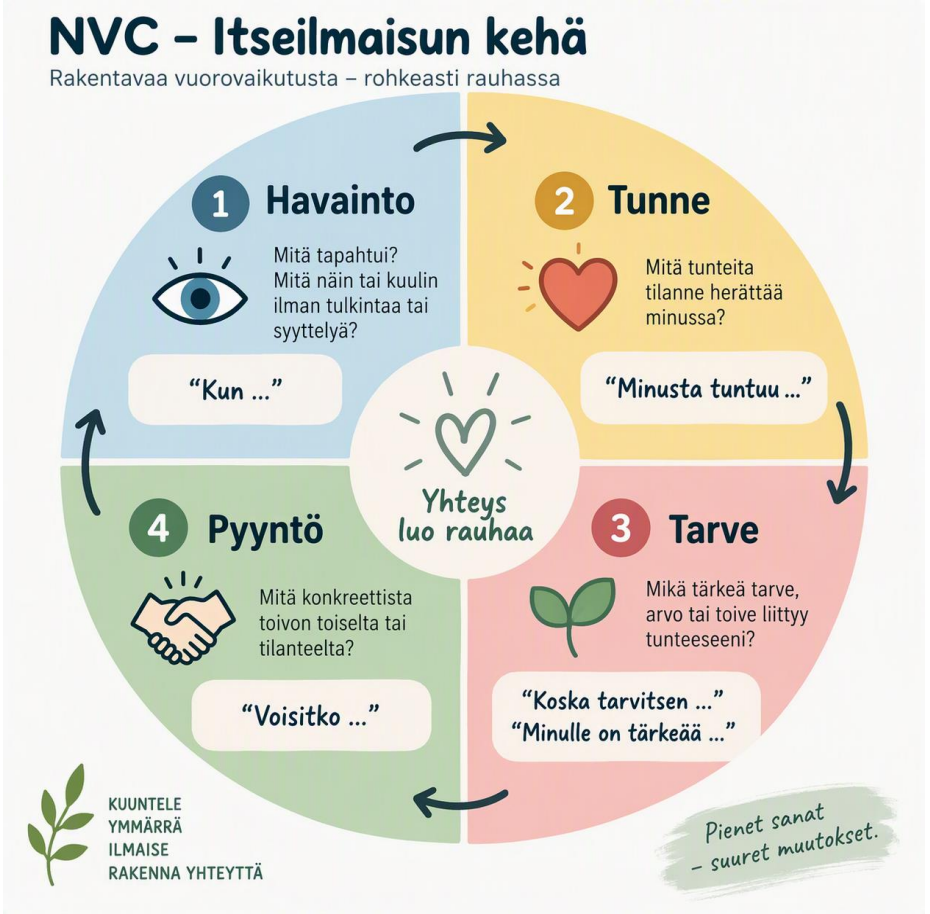

APUMONISTE:

HAVAINTO (Mitä tapahtui? Sano vain faktoja, älä käytä sanoja "aina" tai "ei koskaan".)

- *Apu: "Kun meillä on tunti aikaa tehdä tätä esitelmää ja sinä…"*
- Kirjoita tähän: _____

TUNNE (Miltä se sinusta tuntui? Älä syytä, vaan kerro omasta olostasi.)

- *Apu: "Minussa herää silloin _____ ja _____ olo."* (esim. stressi, yksinäisyys, ärsytys, huoli)

TARVE (Mitä olisit kaivannut siinä tilanteessa? Mikä on sinulle tärkeää?)

- *Apu: "Minulle on tärkeää, että _____."* (esim. teemme yhdessä, saamme työn ajoissa valmiiksi, voin luottaa sopimuksiin)

PYYNTÖ (Mitä toivot parisi tekevän JUURI NYT? Tee pyynnöstä konkreettinen ja mahdollinen toteuttaa.)

- *Apu: "Voisitko ystävällisesti _____?"* (esim. laittaa puhelimen reppuun siksi aikaa, kun kirjoitamme tämän kappaleen loppuun)

9. MUUTA RIITA RAKENTAVAKSI 3 -keskusteluharjoitus

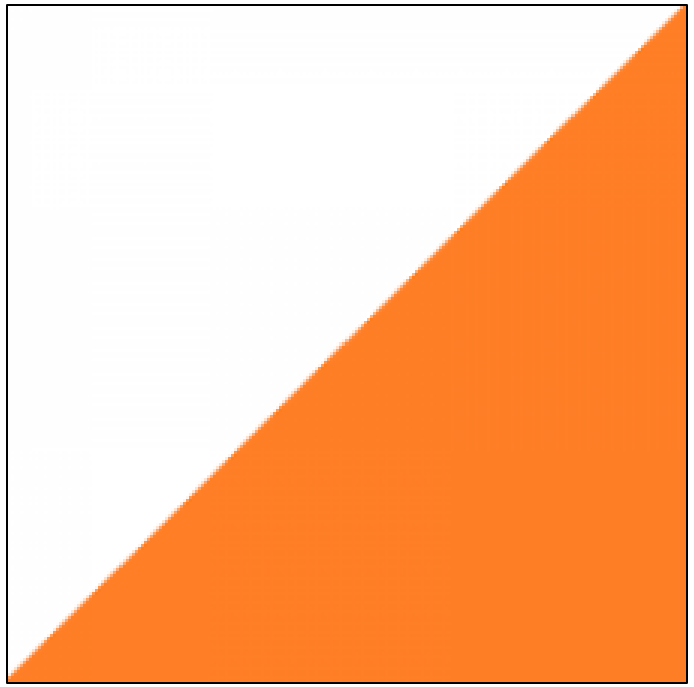

Mitä somessa tapahtui?

Tässä harjoituksessa yksi teistä on **puhuja** (joka harjoittelee oman kokemuksen sanoittamista) ja toinen on **kuuntelija** (joka harjoittelee ymmärtävää palautetta ilman selittelyä).

🎬 **Tilanne:**

Kaveriporukka oli viikonloppuna viettämässä iltaa. Yksi kavereista kuvasi videon, jossa toinen tekee jotain vähän hassua tai hölmöä, ja latasi sen TikTokiin/Snapchatiin ilman lupaa. Video keräsi paljon katselukertoja, mikä aiheutti kuvaajalle innostusta, mutta videolla esiintyvälle kurjan fiiliksen.

Käykää tilanne läpi roolikorttien avulla.

ROOLIKORTTI 1: Puhuja (Videolla esiintyvä kaveri)

Lue alla oleva teksti parillesi rauhallisesti, "Minä"-muodossa. Yritä eläytyä tilanteeseen. Älä huuda tai raivoa, vaan pysy itseilmaisun kehän mukaisessa rauhallisessa ilmaisussa.

(Havainto): ”Kun julkaisit lauantaina sen videon minusta TikTokiin kysymättä minulta lupaa,

(Tunne): minulle tuli _____ ja _____ olo, kun huomasin miten paljon katselukertoja se sai.

(Tarve): Minulle on tärkeää, että
_____ja
_____.

(Pyyntö): Voisitko ystävällisesti poistaa sen videon heti ja luvata, että kysyt ensi kerralla luvan?”

ROOLIKORTTI 2: Kuuntelija (Videon kuvannut kaveri)

Sinun tekee ehkä mieli selitellä (esim. *”Sehän oli vain vitsi!”* tai *”Kaikkihan sitä kehui!”*). **Älä tee niin.** Tehtäväsi on ottaa palaute vastaan ymmärtävästi. Lue puhujalle tämä vastaus:

”Kuulen, että sinulle tuli_____ ja _____ olo sen videon takia, ja huomasit sen saaneen paljon katselukertoja.

Ymmärrän, että sinulle on tärkeää
_____ ja
_____. Olen pahoillani.
Poistan videon heti, enkä jaa jatkossa mitään kysymättä sinulta.”

10. APPELSIINI -harjoitus

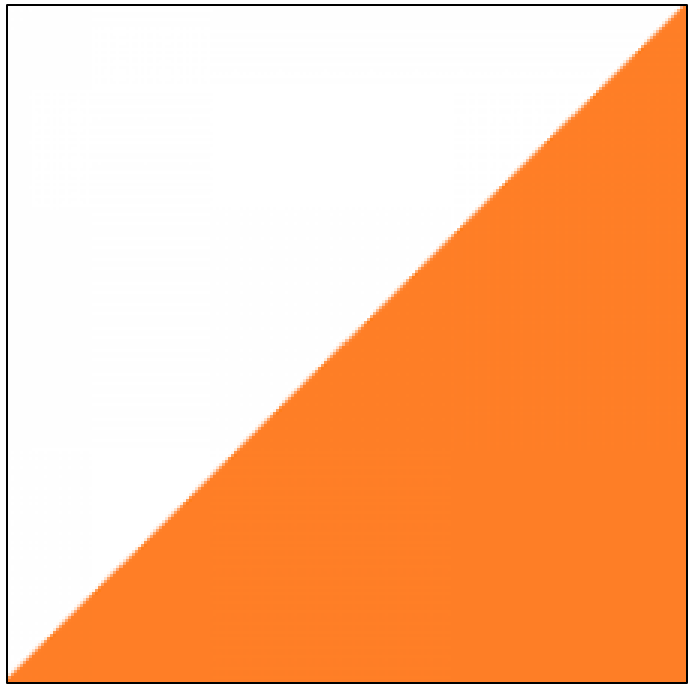

Konflikteja ja riitoja voi ratkaista monella tavalla. Usein kaikkia tyydyttävän ratkaisun löytäminen vie aikaa. Kaikkien osapuolten tulee saada sanoa mielipiteensä ja ajatuksensa, kaikkia on kuultava. Mitä enemmän osapuolet alkavat luottaa toisiinsa ja mitä selkeämmin kunkin todelliset tavoitteet ovat tiedossa, sitä enemmän tilaa jää luovuudelle ja uudenlaisten ratkaisumallien löytämiselle.

1. Jakaantukaa kahteen eri ryhmään.
2. Ryhmät riitelevät keskenään appelsiinista. Molemmat ryhmät haluavat itselleen tasan saman, viimeisen appelsiinin.
3. Keksikää mahdollisimman monia eri tapoja jakaa appelsiini kahden ryhmän kesken.
4. Pohtikaa kuka lopputulemissa häviää ja kuka voittaa?

Lähde: CMI / Ahtisaari-päivät

11. RAUHAN MONET KASVOT -harjoitus

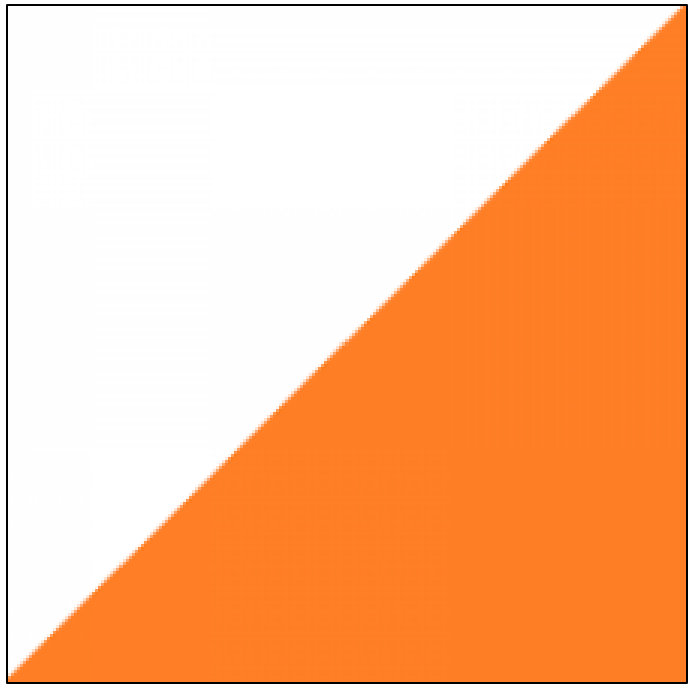

Keskustelkaa ryhmässä:

1. Millainen rauha on sinulle tärkeintä?
- kotirauha
- somerauha
- maailmanrauha
- mielenrauha
- joku muu, mikä?

2. Miksi juuri tämä on tärkeää tai minkä valitsit ja miksi juuri se on tärkeää? Mitä sinulle merkitsee, jos se puuttuu?

Lähde: https://rauhankasvatus.fi/elayout/rauhan-rakentajat-matkalaukku-ylakouluun-ja-2-asteelle/#rauhan-arvoja

12. ROHKEIN TEKONI -keskustelutehtävä

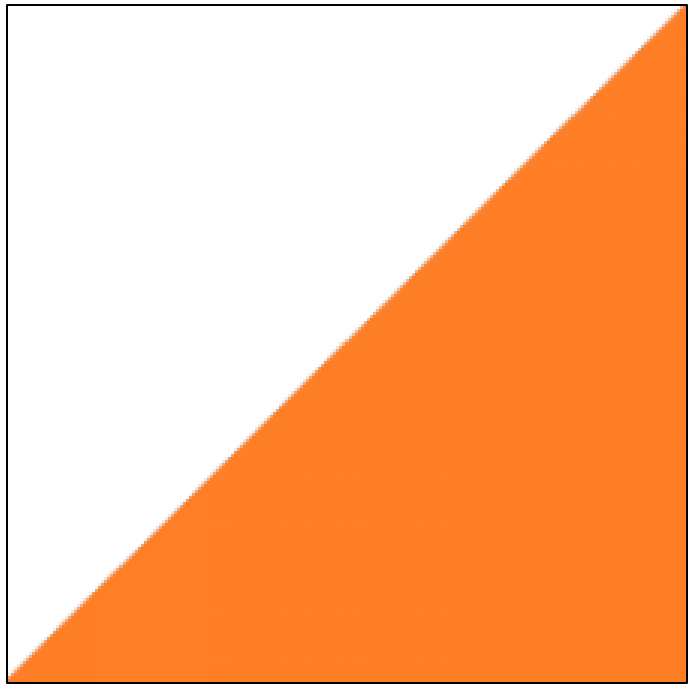

Keskustelkaa ryhmässä:

- **Mikä on ollut sinun rohkea tekosi rauhan hyväksi?**
- **Miksi se oli rohkea?**
- **Mitä siitä seurasi?**

- https://rauhanliitto.fi/rauhankoulu/opetus/tehtavakokonaisuuksia / Rauhan arvoja

13.
ROHKEASTI RAUHASSA
-keskustelutehtävä

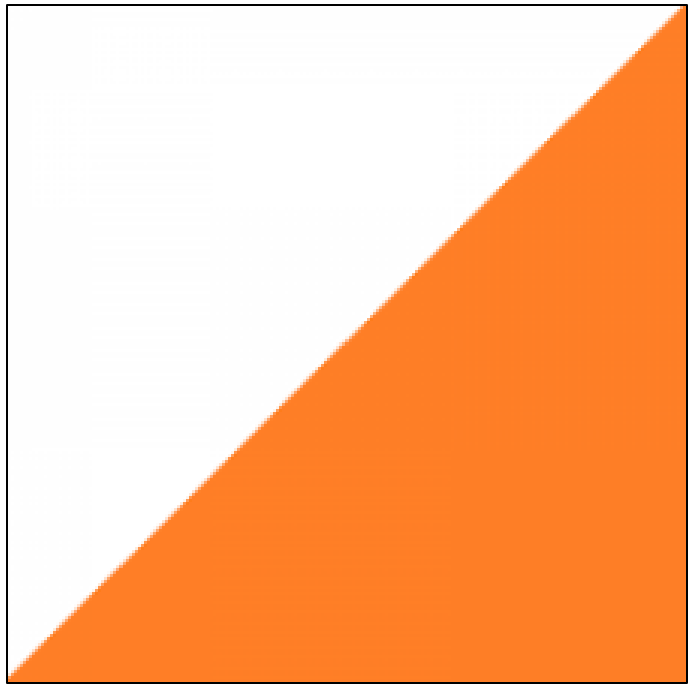

”Leppeä vastaus taltuttaa kiukun.”

Keskustelkaa millaisilla vastauksilla voi saada tuohtuneen ihmisen rauhoittumaan ja avoimeksi vuorovaikutukseen?

14. Rosa Parks - KESKUSTELU-TEHTÄVÄ

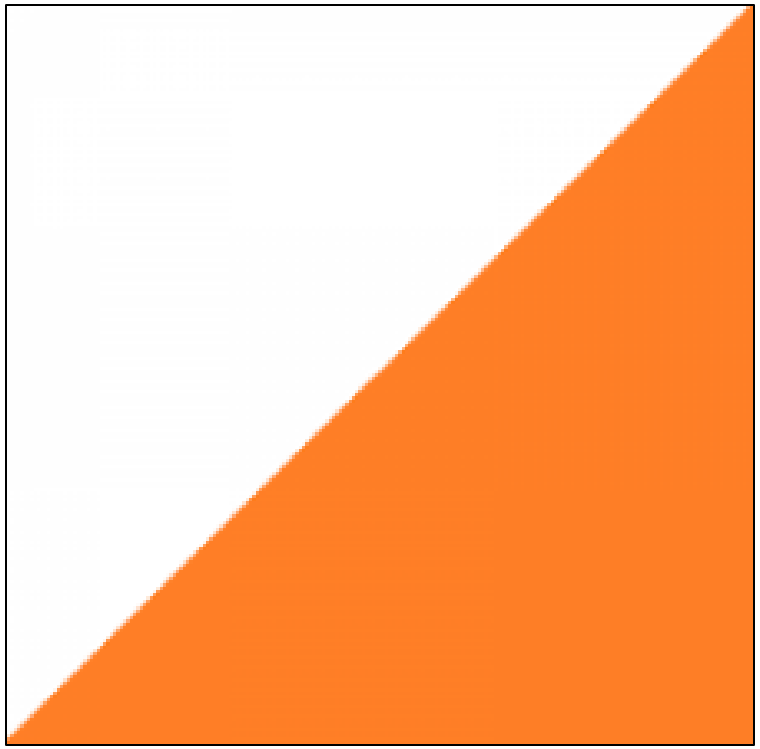

Lukekaa QR-koodin takaa Rosa Parksin tarina.

https://cdn.rauhanliitto.fi/wp-content/uploads/rauhankoulu-rosa-parksin-tarina.pdf

Keskustelkaa väitteistä:

- Tummaihoisten kohtelu oli oikein.
- Rosa Parks toimi rohkeasti bussissa.
- Minä pystyisin samaan.
- Olisin osallistunut bussiboikottiin.
- On vaikeaa kieltäytyä tekemästä jotain, kun kaikki kaverit painostavat.
- Anteeksipyytäminen on vaikeaa.
- Toisen auttaminen on rohkeaa.

Lähde:https://rauhanliitto.fi/rauhankoulu/opetus/tehtavakokonaisuuksia / Rosa Parks

15. Rosa Parks ja Adolf Eichmann

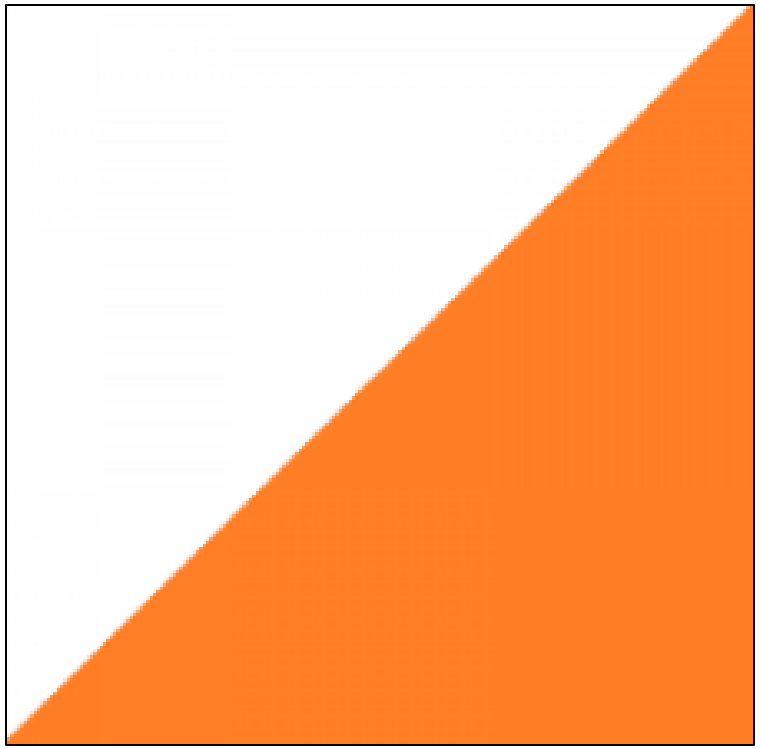

KASVATUSTEOREETIKKO Gert Biesta valaisee koulutuksen eksistentiaalista päämäärää Parks–Eichmannparadoksin avulla.

Rosa Parks oli yhdysvaltalainen tummaihoinen nainen, joka pidätettiin Alabamassa vuonna 1955, koska hän kieltäytyi luovuttamasta paikkaansa bussissa valkoiselle miehelle. Hän ei siis toiminut niin kuin oli opetettu.

Adolf Eichmann puolestaan järjesteli natsi-Saksan palveluksessa juutalaisten kuljetuksia keskitysleireille. Hän oli esimerkillinen virkamies. Kun hänet sodan jälkeen tuotiin oikeuden eteen, hän sanoi vain täyttäneensä velvollisuuteensa.

Eichmannin koulutuksen voi siis väittää onnistuneen, Parksin ei. Eichmann teki kuten opetettu, Parks ei.

Paradoksi on siinä, että Eichmann tunnetaan rikollisena, Parks ihmisoikeustaistelun sankarina. Parksin tarina osoittaa, että elämisen arvoinen elämä ei ole aina helppoa, vaan toisinaan se on myös kivuliasta ponnistelua arvokkaiden päämäärien puolesta (Hannu L.T. Heikkinen HS 2024)

Millaisia Parks – Eichmann paradokseja löydät koulun arjesta? Rohkeus voisi olla avainsana keskustelussa?

16.
ROHKIASTI RAUHASSA -pantomiimi

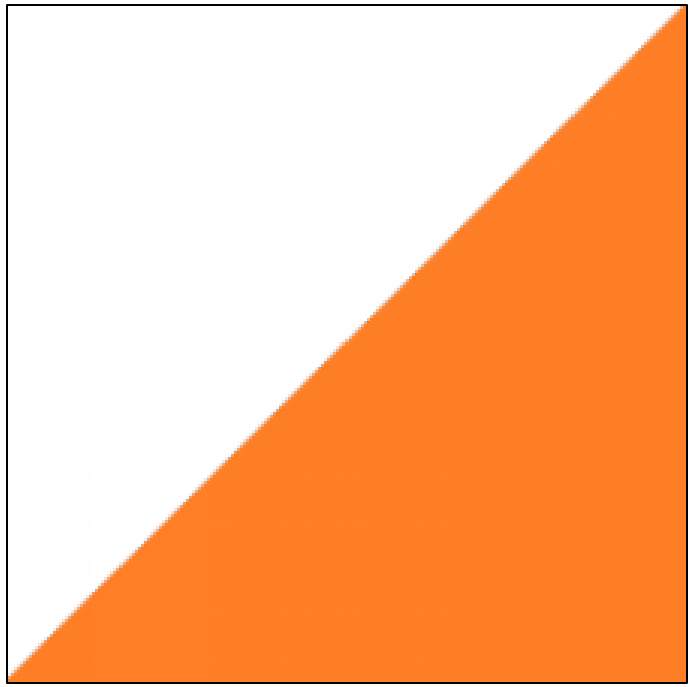

Poimikaa vuorotellen yksi paperilappu näyttämättä sitä muille.

Esittäkää paperilapun sana muille pantomiimilla ilman puhetta ja ääntä.

Muut arvaavat mikä rauhankasvatukseen liittyvä sana on kyseessä.

Laittakaa laput takaisin toisia ryhmiä varten. 😊